

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárat-tól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 8 frt, 1/4 évre 5 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 10 frt, 1/4 évre 7 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos pott sor egyszer 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 80 kr. Nyitási sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 181.

Az Aldunán.

Arad, szeptember 28.

A magyar történelem legkimagaslóbb napja zajlott le tegnap az Aldunán, oly fény- és pompával, a mely az ünnep jelentőségével arányban állott. Három király képezte az ünnepély középpontját és kétezren felül voltak csak azok, a kik hivatalos minőségben vettek részt a nagy aktusban. Ott voltak Európa többi nemzetének is képviselői részben mint a diplomácia tagjai a Felsőház kíséretében és részben a magyar kormány vendégeiként mint a Budapesten ülésezett interparlamentáris béke-kongresszus tagjai.

Öröm és büszkeség emeli a magyar ember szívét, ha végig gondol a nagy esemény lefolyásáról és annak a jövőre kiható jelentőségéről. Szinte vakító a fény, mely a királyi hajóról szétáradt, s káprázattal fedi a múlt árnyait és a jövőndő kétes utjait. Valjon ugyanezen nemzet költője énekelte-e csak egy emberöltővel ezelőtt, hogy „Múltadban nincs öröm, jövődben nincs remény?” Ime a sír helyett, a melyet népek vessnek körül, a kor egyik legnagyobb művét mutatja be a nagygyá lett nemzet a bámuló világnak és a gyász-könyv helyett az ember milliói üdvriadallal jutalmazták azt a népet, mely a rabbi-leszektől szabaddá lett kezével elsőbbit is az egész emberiség, a kultura javára emelt örökidőig tartó és gyümölcsöző halhatatlan alkotásokat. Valjon ugyanezen nemzet vonaglott-e még néhány év tized előtt is ezer sebekből vérezve a világosi gyászmezőn és senyvedett a feltámadás reménye nélkül a megsemmisítés munkáját végző

elnyomtatás alatt? Valjon ez a nép volt-e az, melynek megfogyott sőt megtört maradványait a világtörténelem még jó formán a legújabb lapjain törölte a nemzetek sorából?

Nem méltán engedhetünk e tért keblünkben a teljes önbizalomnak és élvezhetjük a páratlan siker és diadal gyönyörét zavartalan odaadással? Hallgasson el most az agyarkodó gáncs, mely a nyomorult pártidült által sarkalva, csak azért igyekszik keseríteni az önérettől ittasult hangulatot, hogy kisebbitse vele a kormány érdemeit és azon közjogi helyzet hitelét, melynek keretében e nagy napok csak virradhattak. Hogy közös fejedelmünk a saját és vendégei színei alatt ünnepelte a mi diadalunkat, osztotta a mi örömeinket, és hogy a mi lobogónk nem uralta egy magára a csucokat és árbo-cokat?, hogy az ünnepélynek nemzetközi jellege volt és együtt ülték azt velünk osztrák testvéreink és a társország kormánya? Hisz magunk akartuk, magunk osztottuk be így, mi hívtuk őket, és csak emelték részvétökkel díszet a napnak, de sermiesetre sem kisebbitették a mű értékét, melynek feladásában részvételüket kikértük.

Vonuljon háttérbe a törpeség, a kis-lelkű irigykedés e nagyszabású momentum világgraszoló képe előtt. A mely nemzet az erkölcsi és anyagi felvirágzás ily óriási lendületét konstatálja a művelt világ elismerése és tapsai között, ujjszületésének ily rövid pár évtizede után, az nem bontogathatja józanul ádáz kezekkel az alkotmány alapjait, melyen nagygyá léte ily feltűnő, bámulatot keltő módon

beigazolódott. Ne hunyjunk szemet a tények előtt és ne akarjuk letagadni a tiszta, világos igazságot.

A Vaskapunál bemutatott háláldozat oltára fölött a nagy Széchenyié mellett észre kell vennie az elfogulatlan honfű tekintetnek a nemzet bölcsé: Deák Ferencz megdicsőült alakját is, a ki Dévényinél szabályozta a nemzeti erők tehetékének azt a medrét, mely három évtized múlva a Vaskaput törte keresztül.

Apponyi Albert gróf temesvári beszédének hatásáról Temes megyében érdekes dolgokat beszélnek. E szerint ennek a beszédnek éppen ellenkező volt a hatása, mint azt a néppárti gróf bizonyára várta volna.

Lehetséges — írja egyik levelező, — hogy a kémszeti párt Temes megye egy-két kerületét nagy erőmegfeszítéssel birtokába vehette volna, ha Apponyi Temesvárott — meg nem jelenik... Olyan reakciót Apponyinak kortesutja talán még soha nem szűlt, mint a mostani Temes megye kipróbált szabadelvű polgársága, kihez a magát nyíltan néppártnak nevező emberek még csak közeledni sem mernék, látva, hogy kik mennek a papok unszolására Temesvárra Apponyi beszédének meghallgatására, tapasztalva továbbá, hogy a nemzeti párt vezére temesvári beszédében egy szóval sem tiltakozik az ellen az állítás ellen, hogy ő Ipolyságon a kört és a néppárt kört még lévő irt is áthidalta; ezek a liberális polgárok az eddigi nemzeti pártiak nagy részével együtt most tömörülni kezdenek és a jelöltek felállításáról gondoskodnak. Minden kerületben állítanak fel szabadelvű jelöltet, a kik kétségen kívül elbaktatják a nemzeti pártiakat. Sok helyen a nemzeti párt nem is próbálkozik, nem akarván magát biztos bukásnak kitenni. Ez Temes megye választási kilátásának hű és igaz perspektívája Apponyi délmagyarországi nagy kortesutja után.

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Menyházai levelek.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —
Írta: Hajnal Albert dr.

Az elmúlás mindig szomorú hangulatot kelt. Így van az a természetben s a társadalmi életben egyaránt. Mint a tavasz rügyező bimbói s felső levele, a nyár himes virága, az őszi avar sárguló lombja, vagy a tél hófödte nyugalma: változatos a fűrdők és gyógyhelyek időszaka is.

Mi is láttuk fejlődni, virágozni s hanyatlani Menyháza életét, hogy majdan téli álomba merülve, a jövő tavaszra újra feltámadjon s örüljön a pezsgő életnek!

Mint a tavasz előhírnökei, a vándormadarak, eleinte egyenkint szállingóztak vendégeink, majd tömeges lesz a vonulás s fészekverés; mozgalmas az élet, megelégnél a magány s ma már előttünk az őszi kép: a fűrdőidény haldoklása! Mint a megérkezés, olyan a távozás.

A madár világban is az erősebb nem, a tapasztaltabbak az elsők, melyek fel keresik a jól ismert fészket. Vig osiosergéssel, bájos énekek köszöntik múlt évi tanyájukat. Tataroznak, szépítnek, építenek, hogy ha majd megérkeznek a gyöngyösek, a kedvesebbek, kényelmes otthon fogadják őket.

A mi első hírnökeink szinte férfiak voltak, erősek, tapasztaltak. Köztük nem egy, ki évtizedek óta az első helyike. Még munkások raja lepte el a fűrdővölgyet, folyt a kor igényeinek megfelelő építkezés, a sétány és utak tisztogatása s már itt látjuk Ormos Péter kir. tanácsos, nyug. alispánt. Gyakran jelenik meg az uradalom igazgatója Rázel István; Szathmáry Mihály főmérnök a munkások közt osztja parancsait; a monyászi erdőtisztoság személyesen a hegyi utakat javíttatja, majd jön N a o h t n é b e l Odön s osztja jó tanácsait itt is, ott is. A járás főbírája, a fűrdő bizottság hivatalos elnöke, Baross Ferencz, egybehívja a fűrdő bizottságot. Ez is hatáskörében minden irányban intézkedik; a tennis-pálya be van rendezve, a tornatér felszerelve, a zeneórák meghatározva, a társalgóban elhelyezve a szongora. Szóval a jóakarát, a figyelem mindenre kiterjed, hogy ha majd a fűrdő ékességei, szép asszonyok és leányok egész serege megérkezik: rendben legyen minden.

Es jön a kis hegyi vasut, nap-nap után szállítva utasait, a mi kedves vendégeinket. A vasuti perron megelégnél. Osmerős és ösmeretlen alakok, párosával vagy magányosan, sokszor egész társaság. A fűrdő közönsége tömegesen vonult naponta a pályaudvarba, várva kedves ösmerőseit.

Láttuk a viszontlátás örömét, hallottuk a

csengő kacaját, melylyel az ifjuság várta és fogadta egymást.

Az először érkezőkön meglátszott a tájékozatlanság. De könnyű volt vezetőket találni a fűrdővölgybe, kellemes, árnyas, hűs sétatúton.

Azok, a kik pár év óta nem látták Menyházát, hihetetlen változást tapasztalnak. A század elején épült rozoga épületből paotaszzerű emeletes lak lett, mely csak akkor, fejt ki teljes pompáját, ha márványhomlokzata és erkélye elkészül. De a csak egy év előtt itt időzött fűrdővendégeket is meglepte a fűrdőszobák és kádak újjalakítása. Magas, tágas, világos, jól szellőzhető szobák, vörös márványkádak, minden fűrdőben háromféle hófoku természetes és melegített gyógyforrásvíz, e mellett hideg zuhany, a kádak befolyó csapjai csavar rendszer szerint könnyen szabályozhatóak, a túlmlő nyílás minden kádban, villanyos csengő készülék a kádak mellett: oly újítások, melyek általános tetszést aratnak.

A társalgó terem kitűnő zongorájával, a kávéház jó tekeasztalával, mindenkit egyaránt lepett meg.

A vasárnapi kéjvonatokat zeneszó fogadta és zenekíséret bocsájtotta utjára.

Az estvéket tombola és társasjátékok, kisebb és nagyszabású tánczvi. alkalmak rövidítették meg. A reggeli és délutáni órák a sétatúton folynak le, zene mellett séta és társalgás, vagy a labdajátéktér körüli csoportosulás

A Vaskapu megnyitása.

— Saját tudósítónktól. —

Orsova, szeptember 28.

Az a hatalmas, nagy vizint, a melyet tegnap adott át rendeltetésének a király szava, valóban mintha a nemzetek kölcsönös megértésének és közeledésének útja volna. A tudomány megint egy osodával gazdagította a világot, adja isten, hogy ez a hatalmas, örök időkre szóló alkotás a nemzetközi érintkezés békés és gyümölcsöző fejlődésének adjon üdvös lendületet. A király mondotta így és két másik uralkodóval együtt három nemzet milliói óhajtkák; teljesüljön a király óhajta.

Fel van szentelve immár a hatalmas mű; legyen áldás rajta és körülötte a végtelen jövőig.

A mise.

A tegnapi eső a külső pompának és a kivilágításnak csak részben ártott. A fogadásnak felemelő mozzanatai, valamint a királyi válaszok nagy hatást keltettek és mindenütt lelkesült ünnepi hangulat uralkodott. Midőn azonban az ünnepen résztvevők ma felbredtek, a legszebb őszi idő lepte meg őket. Egész Orsova már a kora reggeli órákban talpon volt.

A pályaudvarhoz kocsizó méltóságok és vendégek gazdagon aranyozott egyenruháikkal látványosságot nyújtottak a sorfalat álló lakosokra nézve, mely itt még ilyen pompát aligha látott; ő Felsője 6 órakor kelt fel és pontban 7 órakor udvari kocsin az ujonan restaurált római kath. plébánia-templomba ment, a hol csendes misén volt jelen, a melyet Dessewffy csanádi püspök celebrált. A püspöknek Németh József c. püspök, Folly Emil pápai prelat, Kun László apát, Szentkláray Jenő kanonok, Gross József (Lippa), Varga Pál (Szeged) és Hennly Sebestyén (Makó) apátok, Kruesz (Oravicza) főesperes, az udvari papság részéről Várdy Árpád dr. pápai kamarás és Wittemberger szertartásnok, végül pedig Halma y orsovai plébános segédkeztek. Az apostoli keresztet Kun kanonok vitte. A misén ő Felsője és kíséretén kívül jelen voltak: József főherceg, Bánffy miniszterelnök és összes miniszterekkel, számos mágnás, köztük Csékonyi gróf titkos tanácsos és néhány hölgy. Ő Felsője ájtatosan imádkozott és a szentélynél hosszabb ideig térdelt.

Királyok érkezése.

A mise után a király egyenesen a pályaudvarra hajtatott, a hol időközben az összes méltóságok, miniszterek, a két parlament tagjai, a klerus és a tábornoki kar gyűltek egybe. A perronon a 88. gyalogezred egy százada volt felállítva zenekarral Jovesco százados parancsnoksága alatt. Ő Felsője a diszjel

hangjai mellett ellépett a század előtt, mire József főherceget megszólította, majd megszólítással tüntette ki Waldstätten báró tábornokot, Mádi-Kovács hadtestparancsnokot és Fejérváry honvédelmi minisztert, akikkel főképp a osáktornyai hadgyakorlatokról beszélgetett.

A király ezután Bánffy miniszterelnököt, Szilágyi képviselőházi elnököt és Ludwig államvasuti igazgatót szólította meg.

Pontban 8 óra 20 perczkor robogott be a pályaudvarra Sándor szerb király különvonata, melyet a magyar kormány bocsátott rendelkezésére. A Dunaparton felállított útegek diszlovéseket adtak, míg a katonai zenekar a szerb himnuszot játszotta és a jelenlévők éljenkiáltásokban törtek ki. Ő Felsője elébe sietett a szerb királynak, mindkét kezét nyújtotta neki és a legszívélyesebben üdvözölte őt. Ezután a két uralkodó ellépett a diszszázad előtt. A szerb király a szerb tábornoki egyenruhát, Ferencz József pedig magyar lovas tábornoki egyenruhát viselt a Száva rend szalagjával.

A szerb király kíséretében jöttek Popovics pénzügyminiszter, Radossavlyevics közmunkaminiszter Milesevics udvari titkár. A diszszázad megszemlélése után ő Felsője a szerb királynak bemutatta Waldstätten hadtestparancsnokot, Bánffy báró miniszterelnököt és másokat. Erre a felsőgek visszavonultak az udvari váróterembe, a hol Ferencz József király mellére tűzte a román fehérsas rend nagykeresztjét és ezután ismét megjelent a perronon. A román király megérkezéseig a jelenlévőknek alkalmuk volt gyönyörködni a szerb király fiatal alakjában, a ki erőteljes, magas termetű és apjára emlékeztet.

Nyolcz óra 25 perczkor jeleztek a román király vonatát. Az útegek üdvövéseket adtak. A zenekar a román himnuszot játszotta és a perron visszhangzott a lelkes éljen és szetreassza kiáltásoktól.

Midőn a Marx forgalmi igazgató és Enyedy úzletvezető által vezetett román udvari különvonat megállott, ő Felsője a román király felé sietett, a kit megölelt és kétszer megöskölt. A román király kíséretében érkeztek Sturdza miniszterelnök, Budisteanu tábornok hadügyminiszter, Stoicescu közmunkaminiszter, Misu osztályfőnök, Vladescu főhadsegéd, Manou ezredes hadsegéd. Az udvari vonattal idjött Dinca Schilleru parasztképviselő is, a ki román nemzeti ruhát viselt. A két uralkodó ezután ellépett a diszszázad előtt, mire a román király József főherceget, a tábornoki kart és a magyar és osztrák kormány tagjait megszólításával tüntette ki. Károly király Bánffy báró miniszterelnökkel és a kabinet tagjaival a legszívélyesebben társalgott. Ugy Károly király, mint Sándor szerb király köszönetet mondtak Ludvig államvasuti igazgatónak a jó utazásért.

Reggeli a hajón.

Ezután a közönség éljenzéseitől kiserve, a 8. honvéd- és a 88. gyalogezred által alakított sorfal között a hajóhidhoz mentek. Az első kocsiiban tilt Ferencz József király, Károly királyi, azután József főherceg Sándor királyi; utánuk következtek Paar gróf főhadsegéd román kollegáival, majd Goluchowski gróf külügyminiszter Sturdza miniszterrel, Beck báró tábornokszernagy, a vezérkar főnöke és Barozsi vezérkari főnök, továbbá a közös- és a magyar és osztrák miniszterek és Dessewffy püspök, akik valamennyien a Ferencz József hajóra mentek, miatt a monitorról üdvövések dördültek el. A többi vendégek a József Károly és Zsófia hajóra mentek, a melyek az előbbtől jobbra és balra horgonyoztak. Mikor ő felsőgek megjelentek a fedélzeten, Dániel kereskedelmi miniszter a Gonda Béla miniszteri osztálytanácsos által az Alsó-Dunán véghezvitt munkálatokról megírt művének francia példányait nyújtotta át.

A hajón ezután reggeli volt, a melyen részt vettek ő felsője Ferencz József király, Wolkenstein gróf főkonnyhamester, Paar gróf lovassági tábornok és Bolfras altábornagy szárnysegédek;

Károly román király és kísérete: Vladescu altábornagy, Manou ezredes és Gracouski őrnagy szárnysegédek, továbbá Pokorny altábornagy, Wischinke ezredes és Sturgh gróf százados, katonai meghatalmazott, a román király mellé rendelt tiszték.

Sándor szerb király kíséretével: Rasice őrnagy, udvari marsall, Milesevics, a kabinet iroda főnöke Solarovics szárnysegéd, Rajcovio Oberstlie szárnysegéd, Rajcovio kapitány, parancsotírtist; továbbá a szerb király mellé osztott tiszték: Weiss vezérőrnagy, Wernhard br. őrnagy, Herdliczka kapitány, katonai meghatalmazott.

József főherceg és főudvarmestere, Vécsey b. v. b. titkos tanácsos.

Goluchovski gr. közös külügyminiszter, Beck báró tábornokszernagy, vezérkari főnök.

A diplomáciai kar a következő tagok által volt képviselve: Ghika román követ, Simics szerb követ, Nigra gr. olasz nagykövet, Sir Monson angol nagykövet, Lozé francia nagykövet, Eulenburg gróf német nagykövet, Mahmud Nedin bey török nagykövet és Benkendorff gr. orosz nagykövetségi tanácsos.

Jelen voltak továbbá: Sturdza a román miniszterelnök és külügyminiszter, Stoicescu román közmunkaminiszter, Popovics szerb pénzügyminiszter, Radiszavlyevics szerb közmunkaminiszter, Aerenthal báró bukaresti osztr. magyar követ és Schiess lovag belgrádi osztr. magyar követ, Kriehbaum er és Kállay közös miniszterek, Sterneck báró tengernagy, Badeni gróf osztrák miniszterelnök, Welse rheim b gróf, Gautsch báró, Bilinski, Glanz báró, Rittner

s a játék és a játszóknak való gyönyörködés hozta össze a közönséget. Az angol labdajáték hamar tért hódított. Voltak kitűnő játékosok és tanítók: Csiky Erna k. a., a nagy szintűről nevelt leánya, Nikolic huszárhadnagy és H.-M. Vásárhely egyik kitűnő játékos ifjú Imre Sándor, ki főleg játéknak eleganciája és előkelőségével hódított, majd láttuk az erőt és a bízosságot Urbán Iván s a szép Urbán Elza útesei és magasságai-ban. Szerencsések voltak a kezdők, a kik ily tanfolyamot s oly lekötözö modoru oktatás nyerhettek Menyházán!

A sétányi nagy szálloda teraszza egész nap, különösen a délelőtti órákban, kellemes találkozási hely volt. A terasz ugyan közös: de volt annak két gazdája, kik a házir szerepét játszották, s kifogyhatatlan voltak az előzékenység és udvariasságban. Legkellemesebb volt azonban az a derült kedv s jóisz hangulat, mely a társaság egyöntetű tagjait egybe vonta.

Es a kirándulások a kodru vasbányákhoz a Magura hegységre. Tinózára, a osucsi állami kőbányákhoz, mennyi jó kedvnek és derült hangulatnak voltak tanúi!

De legfőbb öröm volt látni azokat, kik nemcsak üdülés, hanem gyógyulási ozéblől keresték fel Menyháza levegőjét és hévvizét. Itt már nevek nem említek, de nem egy esetben szemmel látható volt a kedvező eredmény, s a nélkül, hogy az illető jelezte volna

arozára volt irva a javulás. S mozgásainak rugonyos elevevése jelezte a hatást.

A gyermekesereg ragyogó jó kedvével egész nap a szabadban játsza, hintásza, kergetőzve, virágot szedve, a hegyi levegőtől megittasodva: kellemes látványul szolgált. Nem volt sok szükség a fűrdőorvosra, meg a kézi gyógytárra: ha a jó Weiss néni maga főzött, kibékült mindenki a konyhával is.

Mind ez csak volt, s ma már nincs!

A menyházi fűrdőidény őszének kezdete augusztus huszadika. Egy-két fűrdővendég ugyan már előbb is elhagyta a fűrdőt, de a tömeges vonulás ekkor vette kezdetét. Most is ott voltunk az induló vonatknál, de más érzéssel, mint előbb. Bucustunk ismerőseinktől. Nap-nap után fogytunk. Egyik szoba a másik után ürült ki: az ebédői asztaltársaságok kevesbedtek, utóbb végleg el is fogytak.

Majd hangos lett a nagy étterem az üreségtől s a kávéház helyiségébe vonultunk, őszszebb nyomultak az asztalok, az egymáshoz való közelség, a kis helyiség tömörségével akartuk ellensúlyozni a fűrdővendégek megfogyott számát.

Mint augusztus végének gyönyörű napjai, Menyháza idénye is felragyogott még pár napra a hó végén.

A Bohus és Soly m o s s y báró család, nemkülönben Aradról végező bucsu „Isten hozád”-ot venni jövő menyházi törzstársaság

egyetlen, de annál kedvesebb nőtagjával, végül só fellángolása volt az idénynek.

Augusztus utolsó napján pedig beborult az ég. A sötét felhőkből sugárban ömlött az eső. Mintha az időjárás megváltozása is könnyíteni akarta volna azoknak az elvált, kik tömegesen hagytuk el e napon Menyházát.

Egy-két nap még, s szept. 3-ával vége volt az idénynek: az utolsó állandó fűrdővendég is elhagyta Menyházát.

Nem vagyok hivatva apológiát írni az idényről, de meggyőződtem, hogyha a hiányok, melyek még ma fennállanak s a melyeket jóakarattal mellett orvosolni kell is, lehet is, tényleg megszűnnek: Arad megye e kies gyógyhelye már a közel jövőben öt megye értelmiségének s betegeinek lesz találkozó s kellemes nyári üdülő és gyógyhelye.

Es hogy ez így legyen, a tulajdonos uradalom a mint eddig megtette, ezután is megteszi a eszélezerit újításokat, berendezéseket. A fűrdőbérlet pedig, okulva a mult tapasztalatain, a jövőre levonja ugy a közönség, mint saját érdekében a tanulságokat s igyekezni fog a gyógyhely jó hírnevéhez méltóan a jogos követelményeknek megfelelni.

A fűrdőélet megszűntével, nem szűnt meg a munka Menyházán. Megkezdődött a befejezetlen fűrdőépületek homlokzatának építése. Ez páratlan lesz a maganemében. A mint a fűrdőkádak monyászai veres márványból készülvék, ugy az épület márványdíszítése is

dr., Gleispach gróf és Guttenberg lovag altábornagy, osztrák miniszterek; Bánffy Dezső báró miniszterelnök, Daniél, Jósika báró, Erdélyi, Wlassios, Fejérváry báró, Darányi, Josipovich és Perozel magyar miniszterek, Vörös és Osörghed államtitkárok, Trautmannsdorff gróf, az osztrák uralkháza elnöke, Chlumetzky báró, az osztrák képviselőház elnöke, Károlyi Tibor gróf, a magyar főrendiház elnöke, Szilágyi Dezső, a magyar képviselőház elnöke, Dessewffy, Zmejanovits, Popea, Papp, Kiss és Sárkány püspökök, Széchenyi Pál gróf, a magyar folyam- és tengerhajózási vállalat elnöke, Walldt Ernő miniszteri tanácsos, a szabályozási munkálatok vezetője és Waldstätten gróf tábornagy.

A megnyitás.

A „Vaskapu“ vezetése alatt, a mely kaulahajóni szolgált az „I. Ferencz József“ hajó 9¹/₂ óraker elindult és egy félóra alatt a csatorna bejáratához érkezett. Itt Dessewffy a következő, latin nyelven elmondott imában kérte Isten áldását a műre:

„Mindenható örök Isten, a ki a természet elemeit dicsőségre és az emberiség hasznára alkottad, áldd meg, oltalmazd meg kegyelmesen ezen folyami utat, hogy midőn szolgálid eltávolította a torlaszok akadályait, gyorsan haladhassanak ez uton, törvényeid szerint is eljárva és parancsaid utján haladva az égi hazába szerencsésen eljutni érdemeik legyenek. Hallgasd meg Uram könyörgésünket, áldd meg e folyami uton a hajókat és mindazokat, a kik erre elhaladnak, a mint megáldani méltóztattál Noének a vizözön hullámain ingó borkáját, nyujtad nekik Uram jobbot, a mint nyujtottad a tenger színen lépdelő Szent-Péternek, küldd az Égekből szent angyalaidat, kik megmentsék és óvják a hajókat minden rajtok levőkkel a veszedelmektől, minket szolgálidat pedig akadálytalan és kellemes pályatutás után az örökkévalóság boldog kikötőjébe vezéreljenek, ki vég nélkül él és uralkodik. Amen.“

Midőn erre az „I. Ferencz József“ hajó a virággirlandókkal koronázott hajókötelet, a melyet a csatorna bemenete előtt kifeszítettek a mindkét parton elhelyezett tütegek folytonos ágyúörgése közepette szétszakítá, királyunk a következőket mondotta francia nyelven:

Ebben az ünnepélyes pillanatban, melyben egybegyűltünk, hogy nagy közhasznú művet ünnepeljünk, szerencsésnek érzem magam, hogy üdvözölhetem ama két barátságos állam uralkodóját, melyeknek a Duna vize által mosott partjai közelségük által érdekeink közösségét jelképezik.

A Berlinben egybegyűlt európai hatalmak által Ausztria-Magyarországra bízott munkálatok befejeztettek. A szabad hajózást gátló utolsó akadályokat a nagy folyóban

mind a monyászi márvány bányákból került ki, s hirdeti a borossebesi márványipar fejlettségét és jó ízleését.

Alkalmunk volt látni a Wenckheim grófi család márványbányászatát, mely a homlokzat tetejét díszíti. Ez a maga nemében remekmű. Épp így a ragyogó oszlopok s erkély díszítések. A főhomlokzat díszes márvány ornamentikája maga oly különlegesség, mely egymagában számos látogatót vonz Menyházára.

A többi fogantatandó építkezések s egészségügyi berendezésekről, az urad csanádi egyesült-vasutak nagy pompájú ülése nyaralójáról részletesen akkor írunk, ha teljesen befejezve s a közhasználatnak át lesznek adva.

Nem kisebb, sőt legfontosabb munka az ártási kut furása. Kétszázhatvanöt méter mélységben végzi már körforgását a gyémántos furó korona s vajha csak oszintiméterek választásának már el az utolsó szikla-réteget a várva-várt s óhajta reményelt hévíz forrástól, mely a jövő fejlődés arányaira nézve határozni leendő.

Csak szerény visszhangja vagyok azon bucsuhangoknak, melyivel a legtöbb fürdővendég elhagyta Menyházát. Isten veled te kies völgy, csörgőedező patakok, merészen emelkedő hegység, sárguló lomb erdők s elragadó látványok, üdítő források s életető levegő, Isten veled a vizionlátásra!

eltávolították. Büszkén arra a feladatra, a mely reánk hármlott, az új utat megnyitottunk nyilvánítom és abban a meggyőződésben, hogy hatalmas és áldásos lendületet fog adni a nemzetközi viszonyok épp oly békés, mint eredményes fejlődésének, népeink boldogságára és jólétére írtém poharamat.

A három uralkodó ezután koczoztott a magyar kormány által e célra felajánlott serlegekkel, melyeket Daniél Ernő kereskedelmiügyi miniszter pezsgővel megtöltve, az uralkodóknak átnyújtott. A koczoztás után Daniél miniszter királyunkat magyar nyelven, a másik két uralkodót pedig németül, arra kérte, hogy a serlegeket az ünnepélyes aktus emlékére elfogadni kegyeskedjenek. Az uralkodók szívélyes szavakkal elfogadták a serlegeket, a mire a beszentelési aktus végét ért.

Az ut.

A hajón a társalgás többnyire német nyelven folyt, s csak elvétve beszéltek francziául. Az uralkodók nagyon elismerőleg nyilatkoztak a serlegek tervezete és kivitele felől.

Az alatt, míg királyunk a csatornát megnyitotta, gyönyörű látvány tárult a román parton a szemlélő elé. A parton több gyalogezred volt föllállított zenekaraival, melyek a néphimnuszot játszották, míg a legénység folyton meg-megújuló hurrah-kiáltásokban tört ki. Ezután következett három ágyúnaszád és három torpedó-hajó s külföldi gőzösök, melyek gazdag zászlódiszt, ezek közt a magyar nemzeti lobogót is viseltek, a végül egy üteg osztrák és két lovasszázad. A tisztek tisztelgését és a legénység hurrah-kiáltásait a „József Károly“ és „Zsófia“ hajókról éljenzések a setreaska-kiáltásokkal viszonzták.

Általános volt az a benyomás, hogy a Vaskapu csatorna beszentelésével egy nemzetközi testvériesületi ünnepély folyt le. Skala-Kladovánál megfordult a menet s megkezdődött a visszautazás a csatornán keresztül, melynek két gátja ama államok zászlóival és címerábráival volt díszítve, a melyek a berlini szerződést aláírtak és azoknál levő osztrák és szerb színekkel. A magyar határszél, különösen a Széchenyi ut mentén a falusi lakosság zászlókkal és zenekaroktól kísérve jelent meg. A román határ Skala-Kladováig nagyszerű rokonszeny nyilvánításnak volt színhelye, ugy a román hivatalos világ, valamint a román lakosság részéről. A szerb part szintén zászlódiszt öltött.

A „I. Ferencz József“ hajón a magyar folyam- és tengerhajózási társaság nevében Széchenyi Pál gr. vitte a házigazdai szerepet, míg a Dunagőzhajózási társaság a „József Károly“ hajón Thaly igazgató és Maeden hajóskapitány, a „Zsófia“ hajón pedig Ullmann igazgató és Gottschal kapitány által volt képviselve. A „József Károly“ hajó után következtek a magyar folyam- és tengerhajózási társaság „Zrinyi“ és „Szapary“ nevű hajói, melynek felületén az interparlamentaris konferencia tagjai foglaltak helyet és végül a Dunagőzhajózási társaság „Radetzky“ nevű hajója.

A visszautazáskor, a mely alkalommal a Kazánszoros kijáratáig mentek, a hivatalos hajókon megrögzöltek. Két óraker ismét kikötöttek a hajón Orsován és 3 óraker a legmagasabb uralkodók és a magas méltóságok már Herkulesfürdőn voltak, a hol szintén díszszázad volt zenekarral és zászlókkal felállítva.

Mint a bécsi Dunatársaság egyetlen tagja, Supper kapitány, volt a magyar kormány által meghívva a ki is a fogadásnál és kihallgatásnál képviselte az egyestületet.

Ebéd Herkulesfürdőn.

Ferencz József, Sándor szerb és Károly román király délután 3 óraker udvari különvonaton ideérkeztek és a katonai és polgári hatóságok által fogadtattak.

A pályaudvaron egy díszszázad volt felállítva, a mely előtt az uralkodók a néphimnusz hangjai mellett léptek el. A felségek ezután udvari kocsikban szállásaikra hajtottak. 6 óraker este a fürdő gyógytermében udvari ebéd volt, melyen a három uralkodón és a Ferencz József hajón adott reggelin résztvevő notabilitásokon kívül még résztvettek: Jakabffy Imre Szörény Krassómege fő-

ispánja, Litsek Béla alispán és Fialka főszolgabíró, Banhans b. v. b. titkos tanácsos, a Duna gőzhajózási társaság elnöke, Széchenyi Pál gr. v. b. titkos tanácsos, a magyar folyam- és tengeri hajózási társaság elnöke, Fürstenberg Károly, a délnémet hajózási társaság elnöke, Tschirkovits Dömötör, a szerb hajózási társaság elnöke és Szönnér Károly a magyar hajósok orsz. szövetségének elnöke.

Mig Orsován tegnap a kivilágítást a szakadó eső akadályozta, addig Herkulesfürdő pompás képet nyújtott. A kivilágítás fényesen sikerült. A környező hegycsúcsokon az erdei házacskák, tornyocskák pompásan ki voltak világitva. A fürdőhely pompás fényben üszött. Az összes virágágyak és épületek lampionokkal voltak világitva.

Herkulesfürdő, szept. 28. (Saját tud. táv.)

A román király fél 9, a szerb király egy negyedórával később utazott el, a legszívélyesebb bucsu után. A tegnapi udvari ebédén köszöntőjében mondott köszönetet a királyoknak megjelenésükért. „Kívánva, hogy az őszinte barátság kapcsolatán, amelyek hozzájuk fűznek mindenha hű kifejezésüket találni fogják állmaink jó szomszédos viszonyaiban.“

Ugron Apponyi ellen.

Keoskemét, szeptember 28.

A keoskeméti második választókertlet képviselője, Bartók [Lajos tegnap délután tartotta itt beszámolóját. A néppárt azonban, amely a nyári jeremiádot sirt már, hogy az ő gyűléseit szétrobbantják a liberálisok, egy se reg izgága paraszttal akkora zenebonát rögtönzött, hogy a képviselő csak igen rövid beszédre szorítkozhatott, arra is ráharangoztaták a papok, akik itt gróf Zichy Nándor jelöltségét propagálják igazi fanatizmussal.

Bartók helyett aztán kísérei, Hévízy János, majd Ugron Gábor mondottak beszédet a néphez. Ez utóbbi szokatlanul heves támadást intéz vala gróf Apponyi

ellen, kijelentve a következőket:

A nemzeti pártnak vagy távozni kell, vagy fuzionálni a kormánypárttal,

Tisza miatt a múlt nem tud meghalni, Apponyi miatt pedig a jövő nem tud megszületni, és

Ugronéknak arra kell törekedniük, hogy Apponyi eltávozzék az utból és semmisüljön meg...

A beszéd idevágó passzusa szó szerint így hangzott:

A nemzeti pártnak vagy távozni kell, vagy fuzionálni a szabadelvű párttal, de ebben a lebegő állapotban tovább fenn nem maradhat, mert a politikai fejlődés útjában áll. Mert Magyarország politikai életének jelenlegi helyzete abból támadt, hogy Tisza Kálmán miatt a múlt nem tud meghalni, Apponyi miatt pedig a jövő nem tud megszületni. Tisza Kálmán ellentámadt, hogy Apponyi által a jövő megszülessék. Nekünk arra kell törekedni, hogy Apponyi eltávozzék az utból és semmisüljön meg a múlt és Tisza Kálmán mindazokkal, akikkel a politikai életet az általa megteremtett romlottságban tartja. Nem lehet, hogy egy olyan államférfi, mint Tisza Kálmán, ügyességének egész szövevényével ránehazodjék a magyar politikai életre. És onnan azért, nehogy a jelen elítélhesse, vagy a jövő sújtsa. Minden intézményt a nemzeti életben feldulhat, csak ő ne legyen elítélve, hanem igazolást találjon. A büszkeség, amit a generálisból lett közlegény, Tisza Kálmán táplál, nem engedi, hogy a történelem nyíltan sújtsa bűneit, amit kiérdemelt. Ez a szó, hogy nemzet és nemzeti politika, a polgároknak, a haza érdekeinek összessége, vagyis egy nagy egészet fejez ki. Aki pedig csak részletekben folytat politikát, az csak részletenkint akarja az ország javát, ha nem követ nemzeti politikát. A visszaesés, hanyatlás oly nagymérvű, hogy nem lehet azt kis eszközzel, 67-es alapon ki egyenliteni és megjavítani, hanem szükség

van arra, hogy gyökeres rendszerváltozás álljon be, amely a politikai jogokra, a népuralomra és az általános szavazati jogra van építve.

Lehetetlen, hogy be ne lássa a nemzeti párt, hogy amikor a visszaesés az egész közéletet megtámadta, a közélet és a közszellem tényezői már rothadásnak indultak, hogy akkor oserélt változtatással, más szellemmel, de a régi intézményekkel csak lehessen élni. XVI. Lajos francia király felhívta a tiszta keleti Nekkert, hogy mentse meg országát, a forradalomtól, de a viszonyok akkor már oly romlottak voltak, hogy az új rendszerrel sem lehetett segíteni a kiűtött a francia forradalom.

III. Napoleon Olivier kezébe adta a kormányt, de a második császárság bukását ő sem volt képes megakadályozni.

Apponyi Albert a jelen körülmények között csak Nekker vagy Olivier lehet, mert a közélet ujjaalakítása nem elégedhetik meg csakélymért reformokkal, hanem gyökeres rendszerváltozást akar.

IDŐJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órakor 759.4 milliméter, délután 2 órakor 761.0 milliméter. Hőmérséklet: reggel 7 órakor C° + 12.7, délután 2 órakor C° + 15.9. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor DK. 4, délután 2 órakor D. 3. Felhőzet: reggel borult, eső, délután borult. Csapadék az előbbi 24 órában: 8 milliméter.

Zachariás ügye.

— Még egyszer az a hírhedt felelősség. —

Csak tegnap jutottam birtokába az „Arad és Vidéke” azon számainak, amelyek Zachariás József felelősségét napfényre hozták.

Orók Isten, minő felelősség ez!

Irva igen ügyesen van. Olyan ügyvédi fogások vannak benne, amelyek a szánakozás eleven érzését keltik fel az olyan olvasóban, aki egy napot sem ismer Zachariás Józsefnek ugy 10—12 évre terjedt fényes múltjából.

Legalább is 10 éve annak, amióta ugy otthon, mint lakhelyén kívül, de főként a kártyaasztalok mellett és a mulató helyeken nem volt a kijelentés járásban, sőt Arad vármegyében sem gavallérabb költő Zachariásnál.

Ha már 10 frtot nyert, etette-itatta czimboráit, bízta a szánakozással a 2—3 száz borokkal lefejezte kis botjával a tele üvegeket ugy, hogy folyt a bor, akár mint a patak, a vagy lerántotta az asztalterítőt s összeszeszuzott minden rajta levőt, — szóval a vesztés északáján és a rákövetkező egész napon át eltvornyázott ugyanannyit, mint amennyit elveszített a kártyaasztal mellett.

Es mikor nyert, mit cselekedett akkor? Olyan pénzt, amit nyert nem vitt haza soha. Nála az ebül gyült szerdek csakugyan ebül veszett el. Talán bűnnek tartotta a pénzt tartani zsebében, asztala fiókjában? Nem, hanem nyert pénzzel nem piszkolta sem a zsebet sem a becsületét. Neki másként, nem vakzerencse útján szerzett pénz kellett. Nem es ambíciója, a saját ügyessége és páratlan hitele folytán szerzett pénzt szeretett meg vele. Csak az így szerzett pénzt becsülte annyira, hogy azt zsebében is megtúrta, haza is vitte, fiókjában is tartotta.

Es vajjon miért? Talán azért, hogy legyen? Nem! Az ő jelszava ez volt: én a pénzt szerzem nem azért, hogy legyen, hanem azért szerzem, hogy eligyam-egyem?

S csakugyan nála az így szerzett pénznek is csak az volt a sorsa, rendeltetése, ami sorsa, rendeltetése volt az ebül gyült, vagyis a kártyán nyert pénznek.

Egy ilyen nagy vesztegető miképen hivatkozhatik tehát védekezésében arra, hogy ő a testvére jövőjének megalapítására 3500 frtot költött s hogy épen ez a 3500 frt volt közvetlen oka az ő bukásának? . . .

Mikor a Zachariás József öcsösének a jövője meg lett alapítva, akkor a bátya már nemcsak nyakig uszott az adóság, helyesebben mondva az elsikkasztott s hamisítások által szerzett tartozások tengerében, hanem már akkor egészen a szája széléig ért önéki az a mély tenger, — ott mosta dalos ajakának a szélait s ahoz, hogy bele fuladjon abba a tengerbe, csakis a felfedezésnek egy kis szellője kívántatott. . . . s ő azonnal menthetlenül elmerül abba a megmozdult tengerbe.

Ei is merült a szellőnek mindjárt első fuvallatára.

Ne hiszen tehát senki annak a szenzációs védekezésnek, hiszen az a védekezés valószínűleg, hogy hálásan emlékeznék meg jövőköről.

E jövőkör egyikét az a kígyó marta meg amelyet keblén melengtetett fel az a jövőkör — szánakozásból.

Igaz! — mert ez a nemes szívő emberbarát is látta, mint láttam én is slátták annyian, hogy Zachariás József ott tartja lakásán az ő öreg édes apját is. Látta, hogy ez a jó öreg édes apa, vállán kondásostorral, ott őrszi, eteti a malacokat akkor is, mikor a jó fiu bent mulat csimboráival.

Békét hagyott tehát neki, nem háborgatta, gondolván, hogy majd csak észére tér, majd kitombolja magát — s azt a jó öreg édes apát jobban megbecsüli, több jóban részleteti talán!

Nem részletette.

Zachariás József előtt nem volt szent semmi; csak nemteles szenvedélyének élt; — mulatott, dalolt, táncolt, kártyázott, tivornyázott évek hosszu során át szakadatlanul.

Mint ilyet ismerje meg őt a szives olvasó s mikor olvasta az ő felelősségét: a megtámadottaknak becsületében ne kételkedjék csak egy pillanatra sem.

Az a sár, amelylyel Zachariás József az általa megtámadottakat dobálja, önmagára hullott vissza, hogy 10—12 év alatt elkövetett bűnös cselekedeteit a kiszabottnál még nagyobb büntetésre tegye méltóvá.

A sárral megdobáltak becsülete pedig tisztán maradt egészen — s mint ilyen fog a királyi ítélőtábla előtt figyelembe vétetni minden bizonynyal.

Ez az én meggyőződése s ebből kifolyólag nyugodtan várom azt az ítéletet, amely Zachariás Józsefet, éppen felelőssége folytán, az abban foglalt becsületsértés miatt, súlyosabban fogja elítélni, mint ahogy elítélte őt Aradon a királyi törvényszék legjobb meggyőződése.

Agya, 1896. szept. 27.

NAGY SÁNDOR s. k.,
ev. ref. lírkész.

ÉRTETÉS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött avarrati szerint a 29. napra a következő időjárás várható:

— Szeptember 29. —

Változó felhőzet. — Helyenként csapadék. — Enyhe.

Állami anyakönyvvezető pap.

— Az igmándi kis pap az életben. —

Ime, minden lehető a földön, még ez is: polgári anyakönyvvezető pap. S ennek ok, apaga — szerelme az okozója. Mi minden történik ezen a szerelmes világon. A minap bejárta a lapokat egy nagyvárad pap hira, aki elment Erdélybe megesketni egy leányt. A leány ugy akarta, hogy egykori ideálja: a pap eskesse össze a völegényével. A fiatal pap megható áldást mondott a párra és ugy irták a lapok, hogy a nyelve egy kicsit elbocsiklott és egyes szám helyett többesben beszélt, szolván az irás szerint a völegényhez az imádott feleségünkről.

Es tulzas, Nem így volt. Az áldást adó pap nem mondta est, — hanem megcselekedte. Az oltárnál simán ment minden. A lakomán történt, hogy a menyasszony, vagyis néhány óras asszony a terem egy félreeső fülkéjében sirva borult a tisztelendő ur esivére és meglepven a oszokoló gerléket az imént megáldott férj, az imént megáldott és megcsókolt kis menyecske kijelentette az urának:

— Magát nem szeretem, est a papot szeretem.

Es így volt, mint est nekünk Kolosvárról annak idején irta lapunk egy barátja. Egyéb nem történt, de történetet volna, ha a félnapos férj és az öcsöse est hirtelen el nem menekül a fiatal pap. Persze, hogy az igyen megáldott pár el is vált hamarosan.

Es ismétlődött meg mostanában egy közeli vidéki községben, szakasztottan ez, csak némileg diszkrétebb formák között:

Igy volt es is: Lakadalom volt es a hívásra — a menyasszony kívánására — megjelent a közeli nagy városból egy kis kegyes pap. Fiatal es erős pap. Jó barátja a háznak, a menyasszonynak. Megtörtént az esküvő. Az „igen” szókában semmi hiba nem esett egy részről sem. A völegény sem vett észre semmit.

Esküvő után a boldogság torát szokás élni. Az itt történetekről tudósítók csak annyit irt: „és a kis kegyes pap igen mélyen belenézett a menyasszony szemébe.”

Nagy sor került ebből a mély nézésből. Minek csifrászni, röviden ez; három nap multán az esküvő után ott hagyta a menyecske az urát es a fiatal kegyes pap is elmenvén haza, megirta szép levélben a rend kormányának, hogy a szívét nem tudja legyőzni, válnia kell a rendből, melynek 6 évig volt jámbor kegyes tagja.

Elváltak mind a ketten, hogy egyekké legyenek.

S a rendből kilépett, férfi mindjárt kenyérekereget után nézett.

A sors, es az utólérhetetlen nagy szatirikus ugy akarta, hogy a volt papból — polgári anyakönyvvezető legyen.

Polyamodott a kis szomszéd község esem tisztségeért es megkapta az állást es közelebb már beírja a polgári anyakönyv házassági rubrikájába a saját esküvőjét.

HIREK.

Arad, szeptember 29.

Napirend:

Szeptember 29. Kedd. Róm. kath. naptár: Mihály. — Protestáns naptár: Mihály. — Izraelita naptár: Gyűlekezés ünnepe. — Görög-keleti naptár (szeptember 17.): Sóna. — A nap két 5 óra 58 peroskor, nyugszik 5 óra 41 peroskor. — A hold két 9 óra 49 peroskor, nyugszik 8 óra 8 peroskor.

Október 7—14. A népfelkelők ellenőrzési szemléje Aradon.

Október 17. Az aradvidéki tanítóegyesület évi közgyűlése Borosjenőn.

Szabadságharosi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Költősej-könyvtár nyitva van szerdán es szombaton 8—4 óráig es pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Vonatok indulása Aradról. Budapest felé: Személyvonatok reggel 3.—, d. e. 11.20, este 9.55, tehervonat személyszállítással d. u. 3.56, gyorsvonat 8.18 d. e. Csabáról: 5.10 reggel naponta, 12.— déiben (csak pénteken.) Tóvis felé: Személyvonatok 6.30 reggel, 4.30 d. u., tehervonat 7.25 este, gyorsvonat 7.02 este, 5.0 borsinig: Személyvonat 2.30 d. u., Radnáról: 6.56 reggel (csak vasárnap, ünnepnapon es búcsú-napokon.) Temesvárig: Személyvonat 6.20 reggel, 11.25 d. e., vegyesvonat 5.— d. u. Szeged felé: Személyvonat 4.45 reggel, 8.45 d. u., vegyesvonat 4.10 d. u. Nagy-Halmágy felé: Személyvonat 6.35 reggel, 1.50 d. u., vegyesvonat 11.55 d. e. Mezőhegyesig: Vegyesvonat 2.20 délután.

Vonatok érkezése Aradra. Budapestről: Személyvonat 8 óra 5 peros reggel, 3.55 délután, gyorsvonat 6.52 este. Csabáról (minden pénteken) 7.— reggel. Szekesfehértól: 8.47 este. Tóvisről: Személyvonat 8.55 este, 6.54 reggel, 10.50 d. e., gyorsvonat 8.08 reggel. Radnáról: (csak ünnepen, vasárnap es búcsú napokon) 9.19 este vegyesvonat, mindennap d. u. 3.12 tehervonat személyszállítással. Temesvárról: Személyvonat 8.44 d. u., 10.55 este, vegyesvonat 10.43 d. e. Szegedről: Személyvonat 6.42 este, 10.25 éjjel, 8.45 d. e. Nagy-Halmágy felől: Személyvonat 8.38 d. e., 6.31 este. Vegyesvonat 11.05 d. e. Mezőhegyesig: Vegyesvonat 12.50 délután.

— Személyi hírek. Fábrián László főispán, Vásárhelyi Béla, Bobus Zsigmond br., Selymossy Lajos br., Szathmáry Gyula kir. tanácsos, alispán, Salacz Gyula kir. tanácsos polgármester es Institóris Kálmán városi főjegyző tegnap hasatérték a Vaskapu megnyitásának ünnepélyéről. — Mayer Gaidó ezredes, a csász. es kir. 83-ik gyalogezred parancsnoka, szabadságidejét kötölve, tegnap reggel hasaérkezett Aradra.

— Rendkívüli kiadásunk. Az „Aradi Közlöny” tegnap reggel rendkívüli kiadásban jelent meg, amelyben kimerítő tudósítást hozott orsovai táviratok alapján a Vaskapu megnyitásának ünnepélyéről. Mai számunkban az újabb távirati értesítésekkel kibővitve találják meg ugyanezt az olvasók.

— A kiállítás leszerelése. Az ezredes országos kiállítás igazgatósága a kiállítás aradi kerületi bizottságához körlevelet intézett, melyben felhívja az egyes csoportbeli kiállítókat, hogy jelentsek be, miként szándékosnak rendelkezni egyes kiállítási tárgyaik visszaküldése tekintetében, miután a kiállítás befejezésének közeledtével szükséges megállapítani azokat a módokat, amelyekkel a leszerelés, azaz a kiállítási tárgyak becsomagolása es visszaküldése legolcsóbban fogantatható volna. Egyben felkéri a körlevél a kerületi bizottságot arra, hogy figyelmeztesse az illető kiállítókat, hogy a kiállítás szemben

fennálló tartozásait is egyenlített ki, mert míg ebbeli köteleességüknek eleget nem tettek kiállítási tárgyaik kiadtni nem fognak, illetve terhükre el fognak raktároztatni.

— A külföldi ásványvizek megadóztatása módozatainak megállapítására kiküldött bizottság tegnap délután 4 órakor ült össze Kádás Kálmán adóügyi tanácsnok elnökelete alatt. A bizottság a közgyűlés idevágó határozatához képest elvül mondotta ki, hogy az élvezeti és gyógyvizek egyaránt vette ssenek adó alá, annyi-val is inkább, mert Szegeden a város már régen szed az ily vizektől díjakat és mert legalább is 100,000 palaczk ily eredetű ásványviz fogyasztatik évente a városban, úgy, hogy a kezelési költségek, eltekintve minden egyéb-től, okvetlenül megtérülnek. Tekintettel arra, hogy a helyben gyártott szóda-vizek értékük 25%-ig lettek megadóztatva, a bizottság méltán yosnak tartja, ha a külföldi ásványvizek literje után négy krajczár számittatik fel. Ajánlatba hozza egyszersmind a közgyűlésnek, hogy egyszerség kedvéért ne a palaczkok után, hanem liter számra adóztassék meg a víz. A díjak behajtására nézve a fogyasztási adók beszedése körüli módozatok hozatnak ajánlatba. A bizottság ezen a czímen 3000 frt évi jövedelmet remél beszedhetni.

— A vármegye közgyűlése. Aradvármegye őszi közgyűlése október hó 12-én délelőtt 9 órakor veszi kezdetét Fábian László főispán elnökelete alatt.

— Teleky József gróf, Makó város országgyűlési képviselője, mint nekünk jelentik, október hó 17-én fogja beszámolóját megtartani. A képviselőt, ki előző nap érkezik Makóra, az ottani közönség ünnepélyesen és díszesen készül fogadni.

— Mészáros Tivadar dr. volt a r a d i jelenleg budapesti kir. törvényszéki alügyész, mint jó forrásból értesülünk, legközelebb ugyan ezen törvényszékhez ügyész szék fogják előléptetni.

— Athelyezett posta főtiszt. Mint értesülünk, Popovits István aradi magy. kir. posta- és távirahivatali főtiszt a debreczeni pályaudvari postahivatal vezetésével bízott meg a legközelebb itt hagyja Aradot. A város egy rokonszenves embert, tisztársai pedig egy ősintén szeretett kollegát veszítenek el benne.

— Szerenád a rendfőnöknek. A Vaskapu megnyitási ünnepségeire Csák Ozirjék dr. a minorita-rend provinciális is leutazott. Utjában Lugoson kiszállva meglátogatta az ottani minorita-rend házat is, hol rendkívül szives óvációval fogadták, szombat este pedig a város legrégibb dal és zeneegyesülete lampionos szerenádöt adott tisztelésére. A provinciális hazafias beszéddel köszönte meg az óvációt.

— Szűret a hegyalján. Mint a p a t e l e k i levelezőnk írja, a m o k r a i szűret megkezdésének határidejét október hó 5-ére tűzte ki a hegyzseki ülés.

— Új ügyvédjelöltek. Az aradi ügyvédi kamara lajstromába ügyvédjelölteként újlag felvétettek: Sinkai Traján, ki Fejér György borosajenő, Buzsura Gábor, ki Suciú Aurél aradi és Pop Endre, ki Hosszú Ferencz dévai ügyvédnél van joggyakorlaton.

— Békésmegyeiek Aradon. Mezőberényből arról értesítik lapunkat, hogy Illyés Endre lelkész és ifj. Kollár János kezdeményezésére gyűjtés indult meg a gyomai választókörletben, mely gyűjtésből koszorút vesznek s azt népes küldöttség fogja letenni Aradon az október 6-iki ünnepélyen.

— Öngyilkos önkéntes-jelölt. Még alig hogy ismerni tanulta volna, már is megunta életét s elfeledkezve kötelességről, múltáról, jövőről, eldobta magától, mint ahogy egy értéktelen

rongyot hajt el magától az ember. Ifj. Strifler József 21 éves aradi fiatalember most állott pályája kezdetén, melyhez az előfeltételeket oly sok áldozattal szereztek meg számára a szülők. Atyja Strifler József korosmáros a főuton s egyetlen vágya volt fiából derék, munkás embert nevelni, ki öreg napjaiban öröme, gyámolítója legyen. A reáliskolát Aradon végeztette a fiúval, aztán a fővárosba vitte, hol a budapesti vízvezetéki társulatnál nyert mint rajzoló alkalmazást. A fiatal rajzoló ügyességével és tehetségével hamar megszerettette magát feljebbvalóival s környezetével, azok mindig a legszebben nyilatkoztak az apa előtt róla. Katonai kötelezettségének az idén kellett eleget tennie, besoroztatta magát s október elsején a házi-ezredhez kellett volna mint önkéntes neki berukkolnia. A napokban e végből hazajött szüleihez s itthon a legjobb kedvvel és örömmel töltötte napjait, úgy, hogy övéi a legesekélyebbet sem vették rajta észre, amiből ily gyászos végre még csak gondolni is tudtak volna. Vasárnap délben édesapja átadott neki százhusz forintot azzal a megbizással, hogy fizesse ki Cziráky szabónál megrendelt katonaruháit és hozassa azokat haza. Ő a pénzt átadta nővérének, ki ép a városba ment, hogy végezze el helyette az ügyet. Az ebéd idejére a fiú nem tért haza, sőt elmúlt két óra s még mindig nem volt otthon. Ekkor szülei már nyugtalanodni kezdtek s keresésére indultak. Ugyanekkor a szomszédok lélekszakadva rontottak a házba s a szülőket a kis virágos kertbe kalauzolták, honnan a lövést hallották. Ott találták meg a szerencsétlen fiút a kerti padon, kezében hatlövétű revolverrel, melyből egy golyó hiányzott. Jobb halántékáról csorgott a vér. Mikor megérintették hideg volt már. Halva vitték be a szobába. A helyszínen megjelent Tisch Mór dr. kerületi orvos és Jóó Béla alkapitány, ki jegyzőkönyvet vett fel az esetről. Hogy mi vitte a szerencsétlent az öngyilkosságra, megállapítani nem lehetett, mert egy sor irást sem hagyott hátra. Azt mondják a katonaságtól való félelem adta kezébe a fegyvert. Szülei s ismerősei azonban valószínűbbnek tartják, hogy szerelmi bánat vitte korai sírjába.

— Távozó tanító. László János az aradi ágostai hitvallású iskola jeles tanítója búcsút mond iskolájának. A soproni ág. tanítóképző intézet gyakorló iskolájához hívták meg annak vezetőjéül. Allását már október hó elsején elfoglalja. Utódja hír szerint Brukner petrozsényi tanító lesz.

— Jegyzőválasztás Battonyán. A battonyai jegyzői állás betöltése iránt megyszerte nagy az érdeklődés, főleg miután két oly pályázóról van szó, kiknek mindegyike közszeregetben álló ember, kikért nagyszámu tisztelők egész befolyásukat lathá vetik. A vármegye jelöltje Tápay Ferencz nagylaki jekyző, ki nagy népszerűségnek örvend nemcsak Nagylakon, de az egész megyében is, Battonya községe ellenben tulajdonilag Horváth Márton kiseratosi jegyző mellé csoportosul. A választás szerdán folyó hó 30-án folyik le.

— A czári pár utja. Párisból jelentik, hogy a czári pár fogadására már minden előkészület meg van téva. Százekenél több munkás foglalkozik azoknak az utozáknak és tereknek feldiszítésével, amelyeken a czári pár át fog haladni. A folyton zuhogó eső sok akadályt gördít a lázas munka elé. Véglegesen meg van állapítva, hogy az összes állami méltóságok frakkban jelennek meg a czár fogadására. Csak Hanotaux külügyminiszter fogja előző hivatalának uniformisát, mint ministre plenipotentiaire viselni. Faure Felix is fekete frakkban fog megjelenni. A köztársaság elnöke kíséri majd a pályaudvarból szállására, az orosz nagykövetségre a czári párt a berlini kocsinak nevezett gőzű diszfogaton. A czár, a carevna

és Faure elnök egy kocsiiban fognak ülni s érdekes, hogy az elnök ez alkalommal a czári párral szemben fog ülni a hátulsó ülésen. Az egyik hivatalos lap kommentálja is azt a körülményt, hogy a francia respublika elnöke átengedi a szokások ellenére a czár oldalán mellett való helyét a carevna-nak és utal arra, hogy III. Napoleon is a hátulsó ülésen ült 1867-ben, amikor II. Sándor czárt Eugénia császárnával a vonatra kísérte elutazása alkalmával. Dejeuner után a czári pár látogatást tesz Faure elnöknel, délután pedig Faure nő asszony látogatja meg a czárnét. A képviselőket és szenátorokat az Elysées-ben fogják a czárnak bemutatni. A tisztelgések után diner lesz Versailles-ban, amelynél régi francia tánczokból összeállított egyveleggel fogják a felséges vendégeket mulattatni. A diner nagyon sártkörül lesz; csak hatvan személy vesz majd részt benne. A p a n t h e o n b a n a czár megnései Carnot elnök és Hugó Viktor sirjait; az előbbinek sirját ki is világítják, mert azt hiszik, hogy a czár a kriptába is le fog szállani. A francziák szokott élelmességükkel alaposan kihasználnak mindent a czári pár közelgő látogatása alkalmából. Különösen az ablakbérlet-tízlet lendült fel hihetetlen mértékben. A párisi házmesterek a lakók érdekében csodálatos eredményeket mutatnak fel a kiadott ablakokkal. A legolcsóbb hely a Champ-Elysées s aventüjének egyik negyedemeleti ablakában 100 frank; és már ilyen hely is alig kapható. Első emeleti erkélyekért 3000 frankot is fizetnek, sőt a Rue Saint-Simon-on egy puszta ablakért 1000 frankot fizettek.

— Őszi eső. Még egy fényugár fut végig az ég bekoszoruzott lapján, még egy ideig vöröses fényben ég a megszakadozott felhők bodros pereme, aztán vége a fánynak, vége a ragyogásnak, egy végtelen széles és hosszú szürke barna tömeg tekint le a magasból morgván, sötétén. A felhők rajai eleintén örült futásban járják be a nagy őr, összefutnak, majd meg aztán eséttörnek, míg végre egybefogódnak, gyászba borítanak eget földet egyaránt. Borongós hideg őszi táj. Az elmulás rejtelmes előszava. Hűvös szél rázza meg a bokrok, a fák ágait és szállingózva hullnak le a sárga falevelek. Majd megered az eső, eleinte csak egyes elvetett cseppekben, majd mind sürűbben, erősebben. Megbaraul a föld sárgás pora, vizgyöngyöket perget le magáról a megittasult falevél. Őszi eső, hideg őszi eső siratja a természet lassu haldoklását...

— A magyar gyapjutomp és kalapgyár ma tartotta — mint fővárosi tudósítónk írja — első rendes közgyűlését Czettel Gyula elnökelete alatt. Az igazgatóság jelentése szerint a gyár felszerelése óriási nehézségekbe ütközött. Ez az első kalapgyár hazánkban s nemcsak a gyár berendezése az alkalmas gépek beszerzése képezte a nehézséget, hanem főleg a munkások betanítása. A gyár ma már teljes üzemben van s annak berendezése min-taszerű, vetekedik a külföldi gyárakkal. Az igazgatóság elküvetett Kozma Géza vesérgazgatóval minden lehető vállalat felvirágzására, így elnyerték a 15 évi állami kedvezményt s a kormány támogatását. A felmentés megadása úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak köszönetet mondottak s a felügyelő bizottságba dr. Mandello Hugót, Wellis Alfrédet és Laczkó Adolfot újra megválasztották.

— Új fizetésképtelenségi eset. A bécsi hitelközi védegyelet újabban Brau testvérek a r a d i testék- és lakkaru-kereskedő fizetésképtelenségét jelenti.

— Élet és halál. A főorvosi hivatal statisztikai kimutatása szerint folyó hó 13-tól 19-ig terjedő időtartam alatt a város területén született összesen 68 egyén, és pedig 43 fi és 25 nő, arány 75:3 pro mille; meghalt ugyanazon idő

alatt 23 egyén: 11 fi és 12 nő, arány 25.4 pro mille.

— **Gyerekek betörők.** Popovits Gyula, Popovits György, Gáspár András és Szabó Mihály aradi 14—15 éves gyerekek szövetségre léptek egymással, hogy gyerekek szövetkeznek, hogy egymást el nem árulják s hogy egyenlően osztoznak abban, amit együtt szereznek. Kötötték pedig ezt a szövetséget azon esélből, hogy ahol osek lehet, betörnek ablakokon, ajtókon, háztetőkön s egyéb akadályokon keresztül s lopnak, ami csak kezők ügyébe esik. Működésüket meg is kezdték megbeszélésükhöz híven, egyik betörést a másik után követték el Aradon, aztán meg a vidéken, legutóbb pedig Radnán, hol azonban rajtavesztettek. Elfogták őket s hosszas vallatás után tetteik beismerésére bírták. Vasárnap délután aztán Aradra az ügyészégi börtönbe kísérte a négy megláncolt gyereket a szuronyos őr.

— **Névmagyarosítások.** Dittrich Antal aradi lakos vezetéknevét belügyminiszteri engedéllyel „Erdélyi“ re, Szvoboda Sámuel aradi lakos pedig „Szász“-ra változtatta.

— **Mi mindent élt túl Viktoria királynő?** Szeptember 23-án Viktoria királynő udvalövölge elérte azt az időt, melyben kormányzati ideje az összes előtte uralkodott angol királyok és királynők kormányzati idejét meghaladta. A londoni „Daily Telegraph“ kimutatása szerint Viktoria királynő uralkodása ideje alatt túlélt: 1. Mindazon tagjait a titkos tanácsnak, akik 1837-ben még életben voltak. 2. Az összes peereket, kik 1837-ben birtokában voltak e országnak, kivéve Dornley earlt, ki ekkor 10 és Nelson earlt, ki ekkor 14 éves volt. 3. Mindazon tagjait az alsóházaknak, kik a királynő törnraléptek voltak képviselők, kivéve Gladstonet, Northumberland jelenlegi herceget, a memboroughiearlt, a mansfieldi earlt és John Temple Leadert. 4. A királynő uralkodása alatt 11 lordkancelár, 10 miniszterelnök, 6 alsóházi elnök, 5 canterburyi érsek, 6 yorki érsek és az angol csapatok 5 fővezére váltotta föl egymást. 5. Tulélt továbbá a királynő mindegyik herceget és hercegnőt, márkít és márkínőt, kik 1837-ben voltak e országnak birtokában. 6. A jockey-klub minden 1837-beli tagját és végre 7. Viktoria királynő uralkodása alatt volt 17 elnöke az Egyesült-Államoknak, 10 alkirálya Kanadának, 11 alkirálya Angliának, Franciaország élén állt pedig ez idő alatt egy király, egy császár és 6 köztársasági elnök. Az angol uralkodók 1066 óta átlag 23 évig hordták a koronát, Viktoria királynő két és fél évet ennyi ideig. Az említettek kivül 5 porosz, 4 orosz, 4 dán, 4 spanyol, 4 portugál, 3 svéd, 3 hollandi, 2 osztrák és magyar és 2 belga uralkodó volt kortársai s a hosszulettű angol királynőnek.

— **Eltűnt tanár.** Szászvárosról írják, hogy az ottani Kun-kollégium egyik derék és közszeretettben álló tanára, Jánosy Gábor eltűnt s teljesen nyoma veszett. A derék tanár, aki a történelmet tanította a kollégiumban, a nyáron hosszabb külföldi tanulmányutra indult, szándéka volt ugyanis Orosz-, Finn-, Svéd- és Angolországban s Spanyolországba utazni. Jánosy nagyobb összeg pénzt vitt magával az utra, de elindulása óta semmi hír sem érkezett róla s ő maga sem tért vissza a kollégiumba, bár az iskolai év már szeptemberben megkezdődött. Szászvárosban általános a hit, hogy valami szerencsétlenség érte utazása közben Jánosy, de a nyomozásokat megnehezíti az a körülmény, hogy utazásainak irányáról senkinek sincs tudomása.

— **Olommérgezés arczfestéktől.** A bécsi kórházban egy fiatal hölgy halt meg agyda-ganatot következtében. Izabella di Marengónak mondta magát, nyelvemesternő volt, s körülbelül 30 éves. Szállásadónője szerint Izabella di Marengó Máridban született s férjétől elvált spanyol grófnő. Körülbelül két év előtt jött Párisból Bécsbe, hogy itt mint francia nyelvemesternő tartsa fenn magát. Legutóbb az elmeávar tüneteit észlelték rajta s ezért a megfigyelő osztályra szállították. Itt konstataáltak, hogy kronikus olommérgezésben szenved, még pedig — olomtartalmu kenőcs használata következtében.

— **Színadai csillagok szerencsésje.** Egy angol folyóirat érdekes adatokat közöl egyes múlt századbeli színadai csillagok szerencsésjéről. A folyóirat előrebocsátja, hogy Angliában éppen nem tartoznak a ritkaságok közé, hogy a legelőkelőbb angol arisztokrácia fér-

fitagjai színésznőket vezetnek oltárhoz s így a színésznő gyakran elegyedik el az angol arisztokrácia kékvérével. A múlt század vége felé a legszebb és legszerencsésőbb színadai csillagok egyike Mellon Hassiet volt, aki Sheridan Vetylytársnő közismert darabjában tűnt fel. Röviddel ezután az első fellépése után férjhez ment Coutts bankárhoz, aki sokszoros milliomos volt s ennek halála után St. Albans hercege neje lett, aki évek hosszú során keresztül ostromolta szerelmével. Színésznő korában harminoz shilling fizetése volt hetenkint s első férje után tizenhétmilliót örökölt. — Halála után egész vagyonát első férjének unokája, a még most is életben lévő Bourdetto-Couts bárónő örökölte. — Ugyanabban az időben a legígézőbb színadai szépségek közé tartozott Brunton Lujza Convent-Garden színháznál, aki a norvichi színház igazgatójának volt a lánya s aki később Creven gróf nejevé lett. De nem ő volt a Convent-Garden színésznői közül az egyedüli, aki arisztokrata házasságot kötött. Hasonló szerencse érte négy pályatársnőjét. Miss Bolton alig hogy színpadra lépett, Thurlow lord vezette oltárhoz. Kévéssel férjhezmenetele után azonban mellbeteggé lett és meghalt. A második, a sokak által csodált Fote Mary volt, aki később Harison gr. neje lett. Miss Stephens Kattarine 1838-ban viszárvonult a színpadtól, hogy Essex gróf nejevé legyen. Miss O'hail, aki 1814-ben nagy sikereket aratott a Convent-Garden színházban Julia szerepében, hat éves színészpálya után lord Wrixon-Becherhez ment nőül, jóllehet atyja egy vándorkomédia csoportnak volt a roszkirú igazgatója. — A folyóirat hozzátézi, hogy az angol arisztokráciának színésznőkkel való házassága ma sem tartozik a ritkaságok közé, de a színadai csillagoknak ma már nagy konkurrencziát csinálnak a — milliomos amerikai leányok.

— **Mária Dorottya főhercegnő házasságáról** a következőket írja a párisi „Figaro“ bécsi levelezője: Ma ismét szárnyra kelt az a hír, hogy Mária Dorottya főhercegnő esküvőjét polgári házasság nélkül Budapesten fogják megtartani. Ez tendenciózus fogás volt és a hírt felsőbb helyről formálisan megosztották. A házasságot Bécsben kötik meg, az udvari kápolnában, még pedig nagyon valószínűen nov. 5-én. Előző nap Mária Dorottya főhercegnő tünepélyesen lemond a Habsburgok koronájához való esetleges jogairól. Így kiválya ezt a bécsi udvar hagyománya. Az ünnepeket, amelyek programját még tanulmányozzák, Schönbrunnban tartják meg. Valószínűleg szini előadás is lesz, mert a kastély kis színpadját helyreállítják. Az alosuthi káptalan nagy a sürgős-forgás. Hatósági személyek, szállítók, hírlapírók váltják föl egymást vagy munkában, vagy kíváncsian. A házassági szerződést négy példányban szerkesztik meg, kettőt a mátkapárnak, egyet a levéltárnak, egyet a külügyminiszternek, aki egyuttal az uralkodó ház minisztere. A tudósító fölemlíti még, hogy Mária Dorottya főhercegnő oroszul tanul az orleansi hercege pedig magyarul a ruli és rohamosan halad Petőfi és Jókai nyelvében. A menyasszony mondta ezt és a vőlegénye igyekezete egészen boldoggá teszi.

— **Mibe kerül, ha az ember a szánt akarja látni.** A millenniumi díszmenet alkalmával Budapesten is nagy összegeket fizettek egy-egy ablakért, de mi ez ahhoz képest, ami most Párisban történik. A legelőkelőbb egy helyeske az Avenue des champselyées valamely negyedik emeleti ablakában. Bér 100 frank. — Egy egész ablakért a negyedik vagy ötödik emeleten ugyanott 200—250 frankot fizetnek. A házmeztérek, kik az úresen álló lakásokat kiadták, most sajnálják, hogy nem voltak elég okosak várakozni. „Elhamarkodtuk a dolgot“, így mondják, mert a bér napról-napra emelkedik. Azok, kik az utolsó perczben adják ki, a legnagyobb összegeket veszik be. Legnehezebb helyet kapni a Boulevard St. Germainen, mert ott tulnyomólag oly egyének laknak, kiknek nincs szükségük rá, hogy ily tüzletbe bocsátkozzanak. A rue de Grenellenben s a rue St. Simonban az ablakok rendkívüli magasságot értek el. Ez utóbbi utcában egy az első emeleten levő erkélyt, melyen körülbelül 25 ember fér el, 3000 frankért adtak bérsé. Némely ablakért 1000 frankot fizettek. A rue St. Simon és a Passage de la Visitation szögletén egy urhölgy három mezzanin-ablakért 3000 frankot kapott. A felsőbb emeleten itt

is kevesebbet fizetnek, de 8—400 franknál kevesebbet itt sem.

— **Rövid hírek.** Lipppa mellett Gara István kovácslégény leesett az ott épülő vashidről s olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy rövid idő múlva meghalt. — Kolozsvárott Vég László ismeretlen okból öngyilkos lett. — Debreczenben Kovács Sándor béres agyonverte 11 éves fiát, mert parancsát nem teljesítette úgy, mint a hogy ő rendelte. — Kossuthfalván ösv. Sterbecs Julia két éves fiacskáját annyira megverte, hogy seibeiben meghalt. A gyilkos anyát letartóztatták. — Egy bordeauxi távirat nagy vasuti szerencsétlenségről ad hírt. Saint-Mariens közelében két személyvonat összeütközött, a melynek következtében harminoz utas súlyosan megsérült.

HYMEN.

Darányl János, az aradi fiatalság rokonszenves kedvelt tagja, Aradváros néhai kitűnő emlékü főorvosának Darányi Jánosnak fia vasárnap eljegyezte Tusch Rezső magyar államvasuti hivatalnok, nyugalmazott os. és kir. kapitány kedves, művelt leányát Frida kisasszonyt.

Somlyai Elemér aradi mézes kalácsos folyó hó 27-én tartotta eljegyzését Schwarc Nándor szítás mester kedves leányával, Mariska kisasszonnyal.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A radnai uti gyilkos. Még emlékeztethetnek olvasóink arra a gyilkosságra, melyet Thomán István osavargó, ki házról-házra járt kéregetni, elkövetett Mersena István radnai uti lakosnőn. Az esteli időkben beállított nevezett asszonyhoz, alamizsnát kért tőle. Mikor az őt kissé durvább hangon elutasította, kést rántott elő, s azzal az asszonyt leszúrta. A törvényszék e miatt a gyilkost 15 évi fegyházra ítélte. Ez az ügy aztán bejárta a táblát s a kuriát, mert az ügyész minden áron a rablás tényálladékat kívánta megállapíttatni. Mivel azonban a bizonyítékok erre nézve nem voltak elegendők, úgy a tábla, mint a kuria helybenhagyta az első bíróság ítéletét. A most már jogerős ítéletet október 3-án fogják a gyilkos előtt kihirdetni kit aztán büntetése kitöltése végett valamely fegyházba szállítanak.

§ Elhalasztott sajtó-tárgyalás. Roboz Józsefnek Vledényi Károly volt aradi lap-szerkesztő ellen beadott sajtóperében október 14-ére volt kitűzve Nagyváradon az esküdtészi tárgyalás. Mivel azonban a vádlóval nem volt kézbesíthető a vádlótnak ismeretlen tartózkodása miatt a tárgyalást bizonytalan határidőre elhalasztották.

TÁVIRATOK.

Királyunk Romániában.

Budapest, szeptember 28. (Saj. tud. táv.) I. Ferencz József magyar királyt ritka fénynyel és bensőséggel fogadták, midőn elsőnek látogatta meg a nagy hatalmak képviselői közül a minden belső bajai ellenére is a Balkán-államok között szépen fejlődő ifju Romániát.

A magyar földdel szomszédos Verociorovonál üdvözölték először királyunkat Románia területén. Egy díszszázad és a királyság miniszterei várták, azután minden állomáson megújult az óváció.

Mindenütt katonaság, a hatóságok és óriási közönség óriási lelkesedéssel köszöntötték.

Bukarestben az ünnepi fogadtatás tőpöntjét érte el. A pályaház, melybe a vonat berobogott remek díszben állott. Itt Károly román királyt és magas vendégét a magyar királyt Románia költői lelkü királyasszonya Erzsébet fogadta a trónörökös párral. A daliás uralkodó ke-

zet csókolt a királyasszonynak, szívesen üdvözölte az ifju trónörökös párt, azután fogadta a hatóság élén álló főpolgármester üdvözlését, a ki sőt és kenyeret nyújtott neki át hagyományos szokás szerint a szíveslátás zálogaként.

A váróteremben a kormány tagjai, képviselők, szenátorok a legfőbb törvényszék bírái, egyetemi tanárok és a különböző hatóságok képviselői várakoztak a kik a felségek kivonulásakor hosszantartó sokszoros «szetreaszka» kiáltásokban törtek ki.

A bevonulás a városba rendkívül fényes volt. Legelől a rendőrtörök hajtattott, utána remek fogaton a magyar és román király, kik után a királyné következett a trónörökös párral. Goluchovszky Agenor gróf külügyminiszter Sturdzsa Demeter miniszterelnökkel ült egy kocsiban, míg Beck tábornok, kinek megjelenését I. Ferencz Józseffel Romániában igen nagyra taksálják, Baróvi hadosztályparancsnokkal hajtattott be együtt a sorrendben. Az állomástól a királyi palotáig az utcák két oldalán katonaság állott, azonfelül óriási néptömeg, mely zajosan éljenzett, míg a fiatal leányok és asszonyok mindenfelől virágokat szórta a hintók elé.

Mikor a királyok a palota elé érkeztek, ennek ormára felvonták a Habsburgok családi zászlaját.

Az üdvözlések után királyunk a román királynőben kitüntette a kiváló költőt és remek gyémántos keretben átnyújtotta neki a «litteris et artibus» érmét.

Bukarest, szept. 28. (Saj. tud. táv.) A Vaskapunál a magyar államférfiak közül többen kitüntetésben részesültek. — Bánffy miniszterelnök a román csillagrendet és a fehérsasrendet kapta. Fejérváry báró a román csillagrendet, Daniél Ernő a Takovarendet és a román csillagrendet, Csörgheő államtitkár a román csillagrendet kapták.

A nyárádszeredai jelölés.

Budapest, szept. 28. (Saját tud. táv.) Márton János szabadelvű pártelnök táviratot intézett Podmaniczky Frigyes báróhoz, amelyben tudatta vele is Gyálókay Sándor jelöltségét, azzal a kijelentéssel, hogy ők más hivatalos jelöltet nem fogadnak el. E szerint az átlépett Szentiványi Kálmánnak nem valami jól állhat a dolga!

Gyálókay Lajos a jelöltséget elfogadta, azonban kijelentette, hogy programbeszédet csak a parlament feloszlatása után fog mondani.

A jászberényi konferencia.

Budapest, szeptember 28. (Saj. tud. táv.) Tegnap jászberényben népes szabadelvű párti értekezlet volt, melyen elhatározták, hogy 10 tagú küldöttséggel a szabadelvű párttól alkalmas jelöltet kérnek miután Apponyi Albert gróf képviselőségével már jóllaktak. Hír szerint Apponyi Albert gróf értesülvén az ellene indított mozgalomról, levélben kijelentette, hogy sokkal inkább óhajtja jászberény nyugalomát, sem hogy miatta azt megzavarják és ennek folytán nem reflektál többé a mandátumra. Ez a hír azonban még megerősítésre vár.

Az ellenzék méregfoga.

Budapest, szeptember 28. (Saj. tud. táv.) Politikai körökben beszélnek, hogy az el-

lenzék erősen feni a fogát a Bánffy-kormány ellen — utoljára. Hír szerint az ujoncz-törvényjavaslat tárgyalásánál obstrukcióra készülnek.

A Vaskapu megnyitás és a táviratok.

Budapest, szeptember 28. (Saj. tud. táv.) A Vaskapu ünnepség alatt a távirat forgalom óriási volt. Három nap alatt közel kétszáz ezer szót sürgönyöztek a budapesti lapoknak s majdnem félannyit a bécsi és a külföldi újságoknak. A budapesti és orsovai táviró hivatal ezt az óriási forgalmat teljes rendben bonyolította le.

Életunt.

Budapest, szeptember 28. (Saját tud. táv.) Polczner Vilmos pozsonymegyei születésű 21 éves géplakatos ma hajnalban a szentendrei-ut egyik kávéházában kénssavat ivott. Esméletlen állapotban vitték a mentők a Szent-János kórházba. Tetteinek oka szerelmi bánat.

Az idegenforgalom.

Budapest, szept. 28. (Saj. tud. távirata.) A fővárosba tegnap összesen 18608 idegen érkezett a vonatokon. — Es pedig a keleti pályaudvaron jött 10323, a nyugatin 7110, a délin 1075. Elutazott összesen a fővárosból 17514. Es pedig a keleti pályaudvaron 9060, a nyugatin 7791, a délin 673.

Lázadás Schönborn gróf ellen.

Beregszász, szept. 28. (Saj. tud. táv.) Makária községben valóságos nyílt lázadás tört ki. A község és Schönborn Ervin gróf között egy birtok mesgye miatt pör támadt, melyben a gróf által már kitűzött mesgyét helyesnek és véglegesnek mondta ki a bíróság. Ez a véglegesítés azonban lehetetlenné vált, mert a parasztok egyenesre kifeszített kaszákkal olyan tömegben tódultak a mesgyére, hogy a csendőrök nem merték a vérontást előidézni és inkább visszavonultak. Azt remélik, hogyha a főbb czinkosokat elfogják a lázadás magától elalszik.

A vihar.

Bayome, szept. 28. (Saj. tud. táv.) A nagy vihar folytán a «Madonna» gőzös elsüllyedt.

A szabadkömüvesek ellen.

Trient, szept. 28. (Saj. tudósítónk távirata.) A szabadkömüvesek ellen rendezett tüntető körmenet, melyben az összes itt levő egyházfejedelmek részt vettek, minden zavaró incidens nélkül tartott meg.

KÖZGAZDASÁG ES KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru és értéktőzede.

— Gyenes Lajos országjelentése. —

Budapest, szeptember 28.

Gabonaüzlet: Buzát ma mérsékeltén kínáltak, a vételkedv gyenge volt s az irányzat ellanyhult. Elkelt ca 30000 mm. buza 2 1/2—5 krral olcsóbban.

Határidőüzlet: Amerikai lánghabb jegyzések dacára nálunk változatlanul indult az üzlet, de később a gyenge keresletre pár krral ellanyhult az üzlet.

Zárul 12 órakor:

Őszi buza	7.05—7.07
Tavaszi buza	7.32—7.33
Buza május—júniusra	—
Tavasszi tengeri	3.91—3.93
Ószi tengeri	—
Tavaszi zab	5.68—5.69
Ószi zab	5.37—5.39
Tavasszi rozs	—
Ószi rozs	6.15—6.16
Tavasszi repce	11.50—11.60

Értéktőzede: Csekély üzlet mellett változatlanul indult még később az élénkebb keresletre némi javulás állott be.

Zárul 12 órakor:

Oszták hitelrészvény	369.10
Magyar hitelrészvény	402—
Oszták államvasut	367.75
Lombard	—
Jelzálog hitelbank	244.50
Rima-Murányi	—
Villamosvasut	—

S Z O Z S Z I E T.

— Szeptember 28. —

Mai jegyzéseink: Készára nagyban ayers szoss 50 forint 50 krajczár, Krasnyber 51 forint — krajczár hordó nélkül, per 100 liter % beleértve 25 frt fogyasztási adót. Száritott moslék 5 frt 30 kr. métermássáknént.

Budapesti gabnabőzede.

— Az «Aradi Közlöny» távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 28. d. n. 5 óra.

Buza bányási új	6.95—7.35
Buza tiszavidéki	7.10—7.45
Buza pestvidéki	7.05—7.40
Buza fejemgyei	7.05—7.40
Buza bácskai	7.10—7.50
Rozs új, elsőrendű	6.20—6.25
Rozs új, másodrendű	6.10—6.15
Arpa takarmány	4.10—4.40
Arpa égetni való	5.20—6.—
Arpa sörfőzdei	6.50—8.—
Zab	5.45—6.—
Tengeri búzabíró	3.80—3.90
Tengeri másnemű	3.70—3.75
Káposzta-repoze bányási	10.50—11.—
Kőles	—
Buza március—április	7.07—7.08
Buza szeptember—október	7.32—7.33
Buza május—június	—
Rozs szeptember—október	6.34—6.35
Tengeri május—június	3.70—3.75
Tengeri július—augustus	3.93—3.94
Tengeri októberre	—
Zab március—április	5.70—5.72
Zab szeptember—október	5.41—5.42
Káposzta-repoze augusztus—szeptember	11.50—11.60

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1896. szeptember 28.

Magyar aranyjárdék 4%	122.—
Magyar koronajárdék 4%	99.—
Magyar arany 4 1/2%	122.50
Magyar ezüst 4 1/2%	101.25
Magyar keleti vasut 1876.	121.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.75
Magyar italmegváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeremény-sorozatgye kölcsön	155.25
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	139.—
Oszták papírjárdék	101.25
Oszták járdék ezüst	101.25
Oszták járdék arany	123.25
Koronajárdék	101.—
1860-iki államsorozatgye	144.75
Oszták-magyar bankrészvény	950.—
Magyar hitelbank részvény	400.50
Oszták hitelbank részvény	368.30
Oszták-magyar államvasut	368.75
20 frankos arany (Nap.pond'or)	9.53
Német birodalmi márka	58.80
London	119.95

IDEGENEK NÉVSORA.

— Szeptember 28. —

Fehér Kereszt szálloda: Strauss Gyula karmester, Budapest. Weiss Hugó kereskedő, Temesvár. Ney Ernő utadó, Budapest. Veiser Jakab szinigasztó és neje, Budapest. Muleozek József utadó, Budapest. Braun Mór utadó, Budapest. Dr. Szenes Emil ügyvéd, Temesvár. Beszé Scilvius kir. tanfelügyelő, Gyula. Romes testvérék szinészek, Bécs. Haschek A. szinész, Bécs. Aalbach Jakab énekes, Bécs.

Vass szálloda: Gál Sándor birtokos, Pécska. Solmos Miklós hivatalnok, Nagyhalmagy. Hecht József kereskedő, Budapest. Nyikora György ügyvéd, Temesvár. Kohn Jakab kereskedő, Budapest. Berger Ferenc kereskedő, Nagyvárad. Szalmási Béla kereskedő, Budapest. Vajda Miklós hivatalnok, Budapest. Szobel József mérnök, Budapest. Polak Ignác kereskedő, Brünn. Steinhart József kereskedő, Bécs. Sigel Rudolf kereskedő, Bécs. Schulhof Adolf kereskedő, Bécs.

Náder szálloda: Dr. Kloxer Károly ügyvéd, Pusztasólyvár. Hanvai Kovács Jenő postatiszt, Arad. Schunon Gertrud nevelőnő, Ujpest. Szessai Lajos számvevő, Temesvár. Pap Anna magánzó, Hosszusszó. Keller Nándor kereskedő, Zaombolya. Kovács Arpád birtokos, Temesvár. Kertész Adolf gyárvezető, Budapest.

Magyar Korona szálloda: Szandarány Béla kereskedő, Budapest. Abalos Mór utadó, Bécs. Kohn Ede utadó, Bécs. Zánkay Sebestyén Kálmán pinózer, Temesvár.

Három Király szálloda: Zanosics Lajos hajós tiszt, Budapest. Guttman Lipót kereskedő, Szerb-Csanád. Vaja Vasul lelkész, Sziklás. Temler György kómányseprős, Borosabony. Pillmeyer Károly lelkész, Bákés, Szathmáry Istvánné magánzó, Mezöhegyes. Dorgan Tódor birtokos, Nagylak.

Nemzeti szálloda: Kartel Vilmos vállalkozó, Szabadka. Kahó Lajos lakatos, Temesvár.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

KRISPIN JÓZSEF

ARADON

Deák Ferencz-utca 28. szám a. saját házában lévő

Z E N E M Ű

és

hangszerkereskedésben

mindennemű hangjegyek és hangszerek legjutányosabb árak mellett kaphatók.

Hangszerek becséréltetnek. Zongora hangolások és javítások helyben és vidéken elvállaltatnak.

Árak: zongorák 50 frttól 1000 frtig, havibér 3 frttól felfelé. Hegedű, fuvola 4 frttól feljebb.

Kölcsönkönyvtár használati díja havonként 80. kr., kötetei kint 5 kr.

Magyar királyi államvasutak.

124249/96. sz.

A téli menetrend

életbeléptetése a magy. kir. államvasutak vonalain.

A magy. kir. államvasutak a budapest-predeáli, a budapest-arad-tövisi, a budapest-arad-tövis-predeáli vonalain folyó évi október hó 1-én a téli menetrend lép életbe, mely a jelenlegitől a következő lényegesebb eltéréseket és változásokat tartalmazza:

A budapest-predeáli vonalon a Budapest k. p. udvarról d. u. 1 óra 55 perczkor induló, illetve Budapestre d. u. 1 óra 10 perczkor érkező gyorsvonat a tövis predeáli vonalon megszüntetetik; e vonalok tehát csak Budapest és Tövis között Aradon át maradnak forgalomban.

Megszüntetetik továbbá Brassó és Predeál között a csütörtöki, vásár és ünnepnapokon, valamint a görög keleti ünnepnapokon közlekedő személy vonatok is.

A budapest-arad-tövisi vonalon az Aradról jelenleg éjjel 3 órakor Szolnokra induló és onnan d. e. 8 óra 17 perczkor Aradra visszaérkező személyvonatoknak egyidejű megszüntetése mellett, a jelenleg Aradról reggel 5 óra 10 perczkor induló és Csabára reggel 6 óra 40 perczkor érkező személy vonat fargalma Szolnokra terjesztetik ki, a hova e vonat d. e. 9 óra 30 perczkor fog érkezni; az ellenirányban pedig egy gyorsvonat rendeztetik be személy szállításra, mely vonat Szolnokról éjjel 3 óra 10 perczkor indul és Aradra d. e. 9 óra 10 perczkor érkezik.

Az aradról este 7 óra 25 perczkor induló és Radna Lippára éjjel 9 óra 14 perczkor érkező tehervonat; továbbá az ünnep és vasárnapokon Aradról reggel 6 óra 55 perczkor Radna-Lippára, valamint az onnan est 8 óra 3 perczkor Aradra induló vegyesvonat megszüntetetik. Ez utóbbi két vonat megszüntetése folytán, az Aradról reggel 6 óra 30 perczkor Tövis felé induló és az Aradra este 8 óra 55 perczkor Tövis felé érkező személy vonatoknál a szomszédos menetjegyeknek mindenkor használata engedélyeztetik.

A budapest-arad-tövis-predeáli vonalon, a budapest k. p. udvarról szeptember 30-án d. u. 1 óra 55 perczkor induló gyors vonat, már csak Tövisre fog közlekedni, a predeál-arad-budapesti irányban közlekedő gyors vonat, a szeptember 30-iki és október 1-seje közötti éjjelen Predeál és Tövis között már nem fog forgalomba helyezettetni, hanem október hó 1-én reggel csak Tövisről fog indítani.

Az új menetrendre vonatkozó részletes adatok úgy a már kifüggesztett menetrend hirdményből, valamint a személy pénztárak, menetjegyirodák és egyéb elárúsító helyeken 15 krajczárért kaphatók menetrend könyvecskéből vehetők ki.

Budapest, 1896. szeptember hó.

Az igazgatóság.

Hivataliszolgai, irodaszolgai,

vagy bárminő ilyenmü

állás elnyerését

óhajtja egy

500, esetleg 1000 forint

készpénzzel rendelkező

tisztességes fiatal ember.

Esetleges állás nyújtások október 15-ig kéretnek.

Bővebbet e lap kiadóhivatalában. -1299

Magyar királyi államvasutak.

126871/96. sz.

Hirdetmény.

(A magyar királyi államvasutak szállítási irodája a Lipót-városban.)

A magyar kir. államvasutak igazgatósága a Lipót városban (V. Arany János-utca 19. sz. a.) szállítási irodát rendezett be, a hol gyors- és teherdarabáru szállítványok az összes állomásokra feladhatók. Ez iroda, előleges értesítés ellenében jutányos szabványárak mellett gondoskodik a küldemények háztól való elszállításáról is és közvetíti úgy a helybeli mint az átmenő vámköteles küldemények elvámolását.

Budapest, 1896. szeptember 20-án.

Az igazgatóság.

2695/1896. tkvi sz.

1401

Árverési hirdetményi kivonat.

Az új-aradi kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Riegler A. új-aradi lakos végrehajtónak Stamorán Stéva végrehajtást szenvedő elleni 56 frt és 15 frt tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében az új-aradi kir. járásbíróság területén lévő Nagyfalu községben fekvő, a nagyfalu 456. sz. tjkönyvben A. I. T. és 6. sorsz. alatt foglalt ingatlanra az árverés 458 frt-ban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1896. évi december hó 5-ik napján délelőtt 10 órakor Nagyfalu község-házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 45 forint 80 krajczárt készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kikiáltott kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Uj-Aradon, 1896. évi szeptember 14-én.

Az új-aradi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság.

Csáklány,
kir. aljárásbíró.

A waggongyárban

néhány

1402

legújabb szerkezetű

borsajtó

jutányos áron kapható.

Magy. kir. államvasutak.

87319/96 sz.

Pályázati hirdetmény.

Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére a jövő 1897. évben illetőleg 1899. év végéig a következő csoportokba sorozott anyagokból felmerülő tényleges szükségletnek szállítást biztosítani kívánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet, m. p.

I. Fanemű anyagok, nevezetesen: Mahagoni, palizander és puszpangfa, különféle falemezek széküléshez; vágott lemezfa stb.

II. Festékek, olajok, különféle anyagok és vegyi-szerek nevezetesen: Száraz festékek, len-terpetinolaj, hővédőanyag, rovarirtópor, csiszolókátrány, fűrdő-szivacs, árúk, olvasztó-tégelyek, szóda stb.

III. Kefekötő árúk nevezetesen Különféle ecsetek.

A kiírás tárgyát képező egyes cikkeket előtűntető jegyzékek, melyek egyszersmind ajánlati mintául szolgálnak, valamint a szállításokra vonatkozó részletes módokzatok valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag és leltár beszerzési (A. V.) szakosztályánál (Budapest, Andrássy ut 73 sz. II. emelet 54. ajtó szám.) kaphatók.

A szabályszerűen kiállított ivenkint 50 krommagy. kir. okmány bélyeggel ellátott ajánlatok epecsétével legkésőbb 7. évi október hó 30-ikán déli 12. óráig a magy. kir. államvasutak anyag és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetőleg posta útján oda küldendők és a boríték ezen kü címmel látandó el:

"Ajánlat: 87319/96 számhoz"

Később benyújtott ajánlatok valamint olyanok, melyek nem pontosan és részletes módokzatok betartása mellett állítatnak ki, nem vétetnek figyelembe.

Budapest, 1896. szeptember hóban.

Az igazgatóság.

2484/1896 pm.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatóságának igazoló választmánya a legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagoknak az 1897. évre érvényes névjegyzékét összeállítván, az a folyó hó 29 től 15 napra hivatalomban közszemlére azzal tétetik ki, hogy ellene ezen 15 nap alatt az 1896. évi XXI. t. cz. 28. szakasza értelmében felebbezésnek van helye.

Arad, 1896. évi szeptember hó 28-án.

Salacz,

kir. tanácsos, polgármester.

2500/1896 pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad szab. kir. város közönségénél egy 700 frt évi fizetéssel kapcsolatos irodai segédizási állás üresedésbe jövén, azokat a kik ezen állást elnyerni óhajtják s az 1883. évi I. t.-cz. 19. §-ában előirt minősítéssel bírnak, felhívom, hogy pályázati kérvényüket 1896. évi október hó 10-ig hozzám benyujtsák.

Arad, 1896. szeptember 10-én.

Salacz Gyula,

kir. tanácsos, polgármester.